

MÄLESTUSPÄEVAD

ILMAR MARIPUU – *in memoriam*

7. aprillil 2001. aastal suri, praegu veel ravimatu haiguse tagajärjel, kauaaegne Tori Hobusekasvanduse (Tori Nädissovhoos) peazootehnik – teeneline zootehnik Ilmar Maripuu.

Ilmar Maripuu sündis 19. novembril 1926. aastal Läänemaal Ridala vallas talupidajate perekonnas esimese

lapsena. Alghariduse omandas kohalikus vallakoolis, millele järgnes Haapsalu Gümnaasium ja sealt edasi viis jätkuv õppimistahe noore Ilmari Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonda. Ülikooli lõpetas 1950. a. agronoomi diplomiga. Vahetult pärast ülikooli lõpetamist sidus Ilmar Maripuu oma elu ja töö Tori Hobusekasvandusega. Alates 1. novembrist 1950 kuni 15. jaanuarini 1956 oli ta Eesti NSV Põllumajandusministeeriumi Tori Hobusekasvanduse Teadusliku Uurimisinstituudi aretusosakonna teaduslik kaastöötaja. Seoses Hobusekasvatuse Teadusliku Uurimisinstituudi likvideerimisega suundus Ilmar Maripuu tööle Tori Hobusekasvanduse vanem- ja hiljem peazootehnikuks, töötades Tori Hobusekasvanduses ja Tori Nädissovhoosis kuni vanaduspensionile jäämiseni 28.02.1998. a. Seega töötas Ilmar Maripuu Toris ühtekokku üle 40 aasta, kogu selle aja jooksul oli tema peamine tähelepanu suunatud tõuaretusele, mis tagas pideva loomakasvatustoodangu tõusu. Ilmar Maripuu tööd on ära märgitud nii valitsuse kui ka majandi auja tänukirjadega. 1964. a. omistati talle ENSV teenelise zootehniku aunimetus. Tema otsesel juhendamisel saavutas majand nii hobuste, veiste kui ka sigade tunnustatud tõufarmid ning tõuloomi müüdi nii vabariigis kui ka väljapoole vabariiki. Tema poolt juhitud aretustöö tulemusena tunnustati 1955. a. sündinud täkk Hoius 3939TB iseseisva liini alustajaks.

Ilmar Maripuu jääb kauaks aretajate ja kaastöötajate mälestusse.

H. Kavak

AUGUST MÄTLIK – 120

27. juunil 2001 möödub 120 aastat silmapaistva õppejõu, teadlase, aiandus- ja mesindustegelase August Mätliku sünnist. A. Mätlik oli erakordse töövoimega inimene, kelle tegevusvaldkond haaras nii

köögiviljanduse, puuviljanduse, iluaiaanduse, aiaasaduste töötlemise kui ka mesinduse.

A. Mätlik sündis Järvamaal Mäo vallas metsniku ja ühtlasi taluomaniku perekonnas. Palu vallakooli ja Paide linnakooli lõpetamise järel asus ta Palu mõisas tööle põllumajanduse ja metsanduse alal. 1900. aastal läks ta õppima Kaluga oblastis Žiždra linnas asuvasse Mihhailovi aianduse õppeasutusse, mille lõpetas 1902. a. detsembris. Seejärel töötas ta Pavlovski lossi aiandis väljapaistva maastikuarhitekti R. F. Katzeri juhendamisel. Täiendamaks teadmisi aiandusettevõtete organiseerimise alal töötas ta 1904. a. veel Kiievis K. G. Meyeri aiaäris, algul kontoris, hiljem iluaiaanduse osakonna juhatajana. Sealt kutsuti ta samal aastal õppejõuks Strelna aianduskooli. Suvevaheaegadel (1906, 1907, 1908) läks ta enesetäienduseks tööle Belgiasse, Hollandisse ja Saksamaale. Aastatel 1909...1919 oli ta aiandusainete õpetajaks sellesamas Mihhailovi aianduse õppeasutuses, kus ta sai oma erihariduse. 1911. a. sai ta õigused õpetada kõrgemates õppeasutustes aiandust. 1919. a. määrati ta Russanovi aianduse õppeasutuse õppejõuks.

1921. a. tuli A. Mätlik Eestisse, kus ta valiti äsjaloodud Vasalemma aiandus-mesinduskooli juhatajaks. Peagi (1922 detsembris) valiti ta Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna praktilise aianduse ja mesinduse õppejõuks. Ta organiseeris 1927. a. ülikooli aianduse (1937. aastast aianduse-mesinduse) katsejaama, olles ühtlasi ka selle juhatajaks. 1934. aastast oli ta vanemõpetaja ja 1947. a. dotsent. Aastatel 1944...1949 oli ta ühtlasi aianduse ja mesinduse kateedri juhataja. Ta töötas dotsendina ka Eesti Põllumajanduse Akadeemias kuni elu lõpuni 9. septembril 1956. a. Selsamal 1956. a. oli ta saanud ENSV teenelise teadlase aunimetus.

A. Mätliku juhitud aianduse katsejaamas loodi õppeotstarbelised sordikollektsioonid, kus kasvas, näiteks, 128 sorti õunapuid, 20 ploomi-, 22 piri-, 60 karusmarja-, 40 sõstra-, 16 vaarika- ja 34 maasikasorti. Sortide võrdlemise kõrval uuriti ka pookealuseid, võramoodustajaid, väetamist, marjade keemilist koostist ja viinamarjakasvatust avamaal. Köögiviljadel, peamiselt kurgil, tomatil, aedpeedil ja porgandil, võrreldi samuti sorte, kasvatuviise ja istutustihedust.

Suurt huvi tundis A. Mätlik mesinduse vastu. Uuriti lennuava paigutust, liigutatava sahtelpõhja ots- tarbekust eesti tarul, ruudukujulise kärjeraami (32×32 cm) sobivust, mesilaste korjemaad, tõugude omadusi jm.

Suur on A. Mätliku tähtsus õppe- ja tootmisalase kirjavara loomisel. Juba ajavahemikus 1909...1918 kirjutas ta Venemaal õpikud “Цветоводство в открытом грунте и в теплицах”, “Садоводческая дендрология”, “Выгонка плодовых деревьев, овощей и цветов”, “Счетоводство в садоводстве” jt. Tema kirjutatud on “Põllumehe käsiraamatu” III osa (Aiatööd), paljud peatükid “Tegeliku aianduse ja mesinduse käsiraamatus” ning “Aianduse õppe- raamatus”. Ta on kirjutanud brošüürid tubaka- ja humalakasvatusest ning arvukalt aiandus- ja mesin-

dusalseid artikleid ajakirjades. Ta oli enne sõda ilmunud "Eesti entsüklopeedia" aianduse ja mesinduse osa toimetaja ning paljude artiklite autor. 1948. a. andis Geislingenis (Saksamaal) Eesti Põllumeeste Selts välja A. Mätliku raamatu "Köögiljandus". Eesti Riikliku Kirjastuse poolt pärast sõda välja antud aiandusraamatud ilmusid A. Mätliku vastutaval toimetamisel või tema poolt retsenseerituna.

Juba Venemaal toimetas A. Mätlik 1905...1918 iluaianduse osa ajakirjas Прогрессивное садоводство и огородничество. Eestis oli ta ajakirjade Aed ja Mesila peatoimetaja, vastavalt aastatel 1931...1938 ja 1936.

A. Mätlik oli Aianduse ja Mesinduse Keskseksi juhatuse esimees selle asutamisest 1926 kuni 1939. a., ühendatud pomoloogiakomisjoni asutaja ja esimees,

põllumajandusministeeriumi katseasjanduse nõukogu aiandus- ja mesindusseksiooni juhataja, mesilaste tõuaretuse seltsi liige. Need on ainult osa tema kohustustest. Paljud tema õpilased olid veel siiani juhtivatel kohtadel Eesti aianduses. A. Mätliku erakordne tööväime, suurepärase mälu, kogemus nõudlikkus ja heasoovlikkus tegid temast väga lugupeetud õppejõu, armastatud töökaaslase. 35 aastat Eesti aiandust arendanud ja asjatundjaid koolitanud inimesena oli tema mõju selgesti tuntav möödunud sajandi lõpuni. Aiandusajalukku jättis ta väga ereda jälje.

K. Kask